

Acte de propaganda en commemoració de la República de 1873

A Riudoms

A la sala d'actes de Foment Nacionalista Republicà de Riudoms, se celebrà el passat dijous un acte en commemoració de la República del 73.

Presideix el senyor Magrinyà, i explica l'organització de l'acte que es va a celebrar en commemoració de la primera República espanyola. Seguidament cedeix la paraula al senyor Antoni Esteve.

En nom de la Joventut de Foment Nacionalista Republicà de Reus—digué—us adreço la paraula i és per adherir-me a aquest acte commemoratiu de la primera República, que avui devem celebrar i recordar tots els vertaders republicans. Es diu que la República del 73 va fracassar. La República del 73 si va fracassar va ésser perquè el poble i la massa popular no tenia l'esperit de republicanisme que té avui, car estava subjugada per aquella força que subsisteix encara en molts pobles i que potser també és al vostre. En referir-se a aquella força representada pel caciquisme, diu que ens hem d'esforçar tots per desarrelar-lo i bandejar-lo per sempre. Remarca la importància que tingué la primera República per les persecucions de què varen ésser objecte els seus homes i les seves idees, les quals van servir per infondre-les a les noves generacions, amb tal força que ha fet possible la instauració novament del règim republicà abans de mig segle. Ara—acabà dient—cal treballar tots per consolidar-lo i principalment recomano als joves que s'instrueixin i aprenguin tot el que puguin car solament una major cultura és l'únic mitjà per superar les dificultats que troba la República. Es molt aplaudit.

El senyor Baldric, per la redacció de FOMENT, digué: Si alguna vegada he sentit una emoció viva en parlar públicament és avui: primerament perquè es tracta de commemorar la implantació de la república espanyola i segonament perquè vine a parlar als amics del Foment Nacionalista Republicà de Riudoms, el qual pels molts coneguts i per les cares amigues que hi veig em sembla una continuació d'aquell

Foment Nacionalista Republicà del carrer de la Perla de Reus. Són tant semblants un a l'altre que em recorden les mateixes coses. Com l'amic Caperó els homes de Foment es varen veure perseguits durant els anys de Dictadura.

Vàreu fundar aquest Foment a l'escalf d'un gran entusiasme i ja us vàreu dir quan vaig venir pocs dies després de la proclamació de la República que tiréssiu endavant que amb aquest entusiasme tindríeu un Foment gran, agrupeu-vos i sigueu soldats disciplinats de l'Esquerra Republicana de Catalunya el President de la qual, Francesc Macià, és garantia ferma de les nostres reivindicacions. L'Esquerra és avui el partit més gran i el que portarà aprovat l'Estatut, el qual representa el govern dels catalans regits per ells mateixos. Cal fer una acció junts i per tant recomano als Directius tinguin cura de la seva actuació i no es deixin sobornar ni per l'un ni per l'altre. I si els directius troben gent disconforme amb les vostres actuacions, treieu-los, feu com el pagès, agafeu la picota i treieu la mala herba. I tinguen compte en no caure mai en mans dels cacics, els quals si us fan un favor torneu-lo amb un altre favor, però no us vengueu mai els vostres drets ciutadans. El senyor Baldric fou molt aplaudit.

El senyor A. Andreu, regidor de l'Esquerra, començà dient:

No és aquesta la primera vegada que vine a parlar-vos. Avui, però, ho faig amb més goig perquè sembla com si em trobés a casa meva. Com us ha dit el vostre President, venim aquí a commemorar l'any 73. La proclamació de la República va promoure a Espanya un entusiasme semblant al d'ara. Possiblement els caps del moviment d'aleshores devien considerar aquell règim definitivament instaurat. La República tingué, però, aleshores vicissituds enormes de les quals en dona idea el fet que tingué quatre presidents en onze mesos que va durar i sense poguer arribar a aprovar una Constitució. Si comparem aquest fet amb la feina feta ara en nou mesos podem viure tranquils.

El perill més gran aleshores van ésser els reaccionaris i la clericalla que igual com ara van sabotjar el

moviment republicà. També ara és un perill que no ha de trobar descuidat al govern. Un altre perill per a la República, és l'extrema esquerra, és la demagògia anarcosindicalista contra la qual el govern ha procedit amb tot el coratge i energia, verificant la deportació dels 108 militants anarquistes, la qual cosa em recorda una manxeta que publica "L'Opinió" que diu, que no van en el "Buenos Aires" tots els que havien d'anar-hi, perquè es queda aquí Ventosa i Calvell i tants d'altres molt més perillosos que els embarcats.

Jo quan vaig a un poble recordo el període pre-republicà i les promeses aleshores fetes. Però ara que estic en un humil càrrec de govern m'adono que un mesos de poder no són prou per fer realitat el que predicàvem. La qüestió agrària no ha tingut encara solució. Poca cosa resa amb Catalunya, però és un problema que el govern té el deure de reparar. Jo recordo haver vist en els arrendaments dues clàusules draconianes i que deuriem desaparèixer de seguida. L'una és la de fer renunciar per endavant el no tenir dret a millores i l'altra la de fer contractes d'arrendament per un o dos anys. Tan l'una com l'altra són injustes i han de desaparèixer.

També en el problema de l'ensenyament aspiràvem implantar l'escola única i gratuïta, puix que l'ensenyament no ha d'ésser patrimoni dels adinerats.

L'altre problema, és el social, les convulsions del qual tots vivim. S'han produït vagues revolucionàries especialment a Barcelona. Però voleu res més innocent que la revolució de l'Alt Llobregat? Els terribles revolucionaris no van atemptar contra res, no feren una sola víctima, àdhuc es diu de Prieto, el temible cabdill, que veient que un dels seus homes feien pràctique de tir en un arbre, els digné que tiressin sobre una pedra ja que l'arbre és una cosa viva. El que passa és que aquests homes tenen un ideari polític i social més avançat que el nostre i pel qual avui no estem suficientment preparats.

Hem de tenir en compte la vida curta de la primera República, fent professió de fe a la d'ara, atacant

tots els enemics i si ho fem, la nostra República no serà com aquella d'onze mesos i serà la que representarà la sobirania del nostre país.

Parla el senyor Pedret, pel Comitè Polític de Foment Nacionalista Republicà.

Diu que li plau parlar per ésser aquí i pel record d'aquesta data, car des de jove que ha vingut celebrant l'adveniment de la primera República les vegades que no se'ns negava. Els primers homes de la República, bons i generosos, trobaren inconvenients insuperables. Nosaltres hem d'estar agraïts a Nicolau Salmeron el qual si bé no era molt afecte al nostre problema no hem d'oblidar que al 1905 va encapçalar la Solidaritat Catalana. La primera República vingué en ple domini militarista, quan la clerecia estava més arrelada, i la ignorància de la gent era gran i àdhuc va trobar dificultats exteriors. En fi, són motiu de tota la nostra admiració els quatre homes de la primera República, gràcies a la qual s'ha mantingut viu el caliu republicà que ha fet possible el triomf del 14 d'abril.

La República ha trobat ara menys dificultats. L'Azaña ha anul·lat el militarisme. Avui el poder civil té supremàcia. Quant a la ignorància de la gent no en va han passat 59 anys.

Un altre enemic són els republicans que ho són des del 14 d'abril, ara que a aquests feu-los fer quarantena ben llarga ja que n'hi ha molts de disfressats.

Tinc fe que el nou règim anirà eliminant poc a poc tots els enemics que se li posin davant i també tinc fe en Catalunya, ja que si un dia vàrem tenir llibertats també les podem tornar a tenir. Crec que la República del 31 no morirà tan aviat com la del 73 i les generacions que vinguin parlaran i diran que nosaltres érem més bons republicans i que sabérem lluitar per la República.

El senyor Magrinyà dona les gràcies als oradors i dona per acabat l'acte.

L'EFICACIA DE L'ANUNCI, DEPEN DEL DIARI QUE ESCOLLIU. "FOMENT" US ASSEGURA AQUESTA EFICACIA.